

Д. М. Артемьева

Науч. рук. С. Б. Цыбакова,

канд. филол. наук, доцент

КАРТИНА АМЕРИКАНСКОЙ ДЕЙСТВИТЕЛЬНОСТИ В РОМАНЕ ВЛАДИМИРА НАБОКОВА «ЛОЛИТА»

В романе «Лолита» В. В. Набоковым нарисована широкая картина повседневной американской действительности середины XX века, включающая в себя различные географические, культурные, социальные реалии. События в произведении разворачиваются в таких городах, как Рамздэль, Бердслей, Коулмонт, Эльфинстон и др. Можно подчеркнуть топонимическую изобретательность писателя, создавшего в рамках повествования Гумберта собственную географию с помощью реальных и вымышленных географических названий.

Топографическими реалиями изобилует вторая часть романа, содержащая описание странствования Гумберта и Лолиты «по лоскутному одеялу сорока восьми штатов» [1, с. 165]. В поле зрения повествователя оказываются ставшие для него и Лолиты привычным местом стоянок мотели, придорожные рестораны, закусочные. Писатель воспроизводит атмосферу обыденной жизни, неотделимую от потребления продуктов массовой культуры. Повествователем сделан акцент на описании сформированных под влиянием рекламы шаблонных эстетических вкусов Лолиты, почитательницы комиксов, развлекательных иллюстрированных журналов, кинофильмов, среди которых особенно любимы ею были «музыкально-комедийные, гангстерские, ковбойские» [1, с. 165]. Америка показана через призму восприятия наблюдательного интеллектуала, способного улавливать мельчайшие детали окружающего мира. Так, воспроизводя интерьер комнаты одного из мотелей в городе Уэйс, он смог заметить перемену в коммерческой моде и даже описать деятельность мух, пробиравшихся внутрь комнаты. Показанные в произведении различные стороны американской действительности позволяют В. В. Набокову переключить внимание читателя с пикантно-эротической фабулы на фиксацию положительных черт личности Гумберта.

Итак, «Лолита» неслучайно является самым американским из набоковских романов. Писатель отстаивает право человека на свободный выбор. Знаменательно с этой точки зрения, что свой побег от европейского отчима-нимфолепта Лолита совершает в День Независимости США.

Литература

1 Набоков, В. В. Лолита: роман; пер. с англ. / В. В. Набоков. – Москва : ООО «Издательство АСТ», 2004. – 365 с.

К. С. Афанасенка

Наук. кр. В. А. Ляшчынская,

д-р філал. навук, прафесар

ІНФАРМАЦЫЯ ПРА ЛЕКСЕМУ-КАМΠΑНАЕНТ ДАРОГА Ў СКЛАДЗЕ БЕЛАРУСКІХ ФРАЗЕАЛАГІЗМАЎ

Сярод фразеалагізмаў беларускай літаратурнай мовы, што рэпрэзентуюць культурныя коды беларусаў, выдзяляецца група ландшафтных фразеалагізмаў, ці тых,

кампанентамі якіх з’яўляюцца разнастайныя назвы ландшафту, і гэты лексемны *балота, возера, гара, дарога, лес, поле, рака, узгорак, шлях* і інш. Фразеалагізмы з кампанентам *дарога* складаюць адну з колькасных груп сярод ландшафтных фразеалагізмаў ў “Слоўніку фразеалагізмаў” І. Я. Лепешава [1, с. 140].

Выбар кампанента *дарога* як асновы вобразаў такой колькасці патрабуе тлумачэння, паколькі ў фразеалогіі ідзе адбор кампанентаў, словазлучэнняў, выразаў са свабодных слоў для іх пераасэнсавання як асновы ўтварэння фразеалагізмаў, што з’яўляюцца другаснымі адзінкамі мовы. Першае тлумачэнне звязана з аб’ёмам семантыкі лексемны *дарога* як мнагазначнага слова: 1) ‘прыстасаваная для язды і хадзьбы паласа зямлі, якая злучае асобныя пункты мясцовасці’; 2) ‘працягласць шляху, адлегласць, якую патрэбна прайсці, праехаць і пад.’; 3) ‘месца для праходу, праезду’; 4) ‘падарожжа, паход, паездка’; 5) ‘напрамак руху’ [2, с. 140]. Другое тлумачэнне звязана з этымалогіяй слова *дарога* як агульнаславянскай лексемны, што абавязана сваім паходжаннем спосабу ўзнікнення – здзіраць, дзерці, праціраць шлях [3, с. 530].

Але найбольш цікавую інфармацыю пра дарогу даюць веды чалавека, міфалогія, вераванні тыпу дарога пракладаецца, праводзіцца, пратоптаецца; роўная, няроўная, гладкая, з’езджаная; пераадольваецца пры дапамозе сродкаў перамяшчэння; асфальтаваная, шасейная, гравійная; чыгунка; дарога жыццёвая, шлях жыцця чалавека, кароткі ці доўгі, шчаслівая ці нешчаслівая, а таксама ўсё, што звязана з жыццём чалавека.

Літаратура

1 Лепешаў, І. Я. Слоўнік фразеалагізмаў : у 2 т. / І. Я. Лепешаў. – Т. 1: А–Л. – Мінск : Беларус. Энцыклапедыя імя П. Броўкі, 2008. – 672 с.; Т. 2: М–Я. – Мінск : Беларус. Энцыклапедыя імя П. Броўкі, 2008. – 704 с.

2 Тлумачальны слоўнік беларускай мовы : у 5 т. / [рэд. тома М. П. Гапановіч]. – Мінск : Гал. рэд. Беларус. Сав. Энцыклапедыі, 1979. – Т. 3: Л–П. – 672 с.

3 Фасмер, М. Этимологический словарь русского языка : в 4 т. / М. Фасмер. – Москва : Прогресс, 1964. – Т. 1. – 562 с.

І. В. Буланава

Навук. кір. **К. Л. Хазанова**
канд. філал. навук, дацэнт

СЛОВЫ З СУФИКСАМІ СУБ’ЕКТЫўНАЙ АЦЭНКІ ў БЕЛАРУСКАЙ НАРОДНАЙ ПАЗААБРАДАВАЙ ПАЭЗІІ

Пазаабрадавыя народна-паэтычныя творы складаюць значную частку беларускага фальклору. Такія песні не прызначаліся да канкрэтных каляндарных свят або сямейных урачыстасцей. Пазаабрадавыя песні выконваліся ў любую пару года і з любой нагоды. Мова пазаабрадавых народных беларускіх песень мае многія стылістычныя адметнасці. Адна з іх – пашырэнне моўных адзінак з суфіксамі суб’ектыўнай ацэнкі, сярод якіх пераважаюць дэмінітыўныя, або памяншальна-ласкальныя, суфіксы.

Паводле колькасці ўжывання дэмінітываў рознай часцінамоўнай прыналежнасці ў пазаабрадавым беларускім фальклору пашыраныя назоўнікі. Часта дэмінітыўныя назоўнікі называюць з’явы прыроды: *Я й каліначкай умывалася, Я й шарыначкай выціралася* [1, с. 17].

Сустрадаюцца і назвы асоб. Неабходна заўважыць варыянтнасць суфіксаў суб’ектыўнай ацэнкі ў назоўнікаў, што называюць асоб: *Мой брацік за сталом сядзіць* [1, с. 17]; *Вот я еду да брацейкі ў гасці* [1, с. 16]; *Калі, братка, у гасці прыедзеш* [1, с. 16]; *Прыбудзь, браціц, ка мне ў гасці* [1, с. 18]. У пазаабрадавых песнях